

פרק י"ז

פרק זה ילמד באופן בקיאותי. עבור מורים שיש באפשרותם להרחיב, הבאנו את ההרחבות הבאות:

שתי היחידות הבאות יילמדו בשיעור אחד באופן אקסטנסיבי. ביחידה הראשונה מובאת סקירה של נחלת שבט מנשה, ולכן היא ניתנת ללימוד בבקיאות.

יחידה 35 - נחלת שבט מנשה (א'-ו"ג)

63 ספר יהושע | פרק י"ז

שאלת חשיבה: כיצד אפשר ללמוד מבקשת בנוח צלפחד לנחול את הארץ, על החשיבות של הנחלה בארץ ישראל?

5. עיינו במפה שלפניכם ומתחו קו בין היישובים המופיעים בפסוקים בצפון הנחלה, ולאחר מכן בין היישובים המופיעים בפסוקים בדרום הנחלה. כך תסמנו את גבולות נחלת מנשה בעבר הירדן המערבי.

62 ספר יהושע | פרק י"ז

פרק י"ז | ילמד בבקיאות

ספר יהושע		חלוקת הארץ		חלוקת הארץ		חלוקת הארץ		חלוקת הארץ	
הבנייה לארץ	כבוש הארץ	סיכום	החלוקה בגלגל	החלוקה בשילה	עיר המלטה	עיר המלטה	עיר המלטה	עיר המלטה	עיר המלטה
א-ד	ה-ח	ט-יא	יב-יג	יד-טז	יז-יח	יט-כ	כא-כב	כג-כד	כה-כז

יחידה 35 - נחלת שבט מנשה (א'-ו"ג)

1. מדוע ירש מנשה נחלה גדולה שהשתרעה משני עברי הירדן?

2. (פסוק א') השלימו: מכיר בן מנשה זכה לנחלה גדולה ויהי לו הגלען א. "כי הוא _____".
ב. ובתמשיך הפסוק נאמר גם: "כי הוא _____".

3. השלימו את ענף עץ האבות לבנות צלפחד על פי פסוקים ב-ג:

```

    graph TD
      A[זפח] --- B[מנשה]
      B --- C[ ]
      C --- D[ ]
      C --- E[ ]
      C --- F[ ]
      C --- G[ ]
      C --- H[ ]
      C --- I[ ]
      C --- J[ ]
      C --- K[ ]
      C --- L[ ]
      C --- M[ ]
      C --- N[ ]
      C --- O[ ]
      C --- P[ ]
      C --- Q[ ]
      C --- R[ ]
      C --- S[ ]
      C --- T[ ]
      C --- U[ ]
      C --- V[ ]
      C --- W[ ]
      C --- X[ ]
      C --- Y[ ]
      C --- Z[ ]
      C --- AA[ ]
      C --- AB[ ]
      C --- AC[ ]
      C --- AD[ ]
      C --- AE[ ]
      C --- AF[ ]
      C --- AG[ ]
      C --- AH[ ]
      C --- AI[ ]
      C --- AJ[ ]
      C --- AK[ ]
      C --- AL[ ]
      C --- AM[ ]
      C --- AN[ ]
      C --- AO[ ]
      C --- AP[ ]
      C --- AQ[ ]
      C --- AR[ ]
      C --- AS[ ]
      C --- AT[ ]
      C --- AU[ ]
      C --- AV[ ]
      C --- AW[ ]
      C --- AX[ ]
      C --- AY[ ]
      C --- AZ[ ]
      C --- BA[ ]
      C --- BB[ ]
      C --- BC[ ]
      C --- BD[ ]
      C --- BE[ ]
      C --- BF[ ]
      C --- BG[ ]
      C --- BH[ ]
      C --- BI[ ]
      C --- BJ[ ]
      C --- BK[ ]
      C --- BL[ ]
      C --- BM[ ]
      C --- BN[ ]
      C --- BO[ ]
      C --- BP[ ]
      C --- BQ[ ]
      C --- BR[ ]
      C --- BS[ ]
      C --- BT[ ]
      C --- BU[ ]
      C --- BV[ ]
      C --- BW[ ]
      C --- BX[ ]
      C --- BY[ ]
      C --- BZ[ ]
      C --- CA[ ]
      C --- CB[ ]
      C --- CC[ ]
      C --- CD[ ]
      C --- CE[ ]
      C --- CF[ ]
      C --- CG[ ]
      C --- CH[ ]
      C --- CI[ ]
      C --- CJ[ ]
      C --- CK[ ]
      C --- CL[ ]
      C --- CM[ ]
      C --- CN[ ]
      C --- CO[ ]
      C --- CP[ ]
      C --- CQ[ ]
      C --- CR[ ]
      C --- CS[ ]
      C --- CT[ ]
      C --- CU[ ]
      C --- CV[ ]
      C --- CW[ ]
      C --- CX[ ]
      C --- CY[ ]
      C --- CZ[ ]
      C --- DA[ ]
      C --- DB[ ]
      C --- DC[ ]
      C --- DD[ ]
      C --- DE[ ]
      C --- DF[ ]
      C --- DG[ ]
      C --- DH[ ]
      C --- DI[ ]
      C --- DJ[ ]
      C --- DK[ ]
      C --- DL[ ]
      C --- DM[ ]
      C --- DN[ ]
      C --- DO[ ]
      C --- DP[ ]
      C --- DQ[ ]
      C --- DR[ ]
      C --- DS[ ]
      C --- DT[ ]
      C --- DU[ ]
      C --- DV[ ]
      C --- DW[ ]
      C --- DX[ ]
      C --- DY[ ]
      C --- DZ[ ]
      C --- EA[ ]
      C --- EB[ ]
      C --- EC[ ]
      C --- ED[ ]
      C --- EE[ ]
      C --- EF[ ]
      C --- EG[ ]
      C --- EH[ ]
      C --- EI[ ]
      C --- EJ[ ]
      C --- EK[ ]
      C --- EL[ ]
      C --- EM[ ]
      C --- EN[ ]
      C --- EO[ ]
      C --- EP[ ]
      C --- EQ[ ]
      C --- ER[ ]
      C --- ES[ ]
      C --- ET[ ]
      C --- EU[ ]
      C --- EV[ ]
      C --- EW[ ]
      C --- EX[ ]
      C --- EY[ ]
      C --- EZ[ ]
      C --- FA[ ]
      C --- FB[ ]
      C --- FC[ ]
      C --- FD[ ]
      C --- FE[ ]
      C --- FF[ ]
      C --- FG[ ]
      C --- FH[ ]
      C --- FI[ ]
      C --- FJ[ ]
      C --- FK[ ]
      C --- FL[ ]
      C --- FM[ ]
      C --- FN[ ]
      C --- FO[ ]
      C --- FP[ ]
      C --- FQ[ ]
      C --- FR[ ]
      C --- FS[ ]
      C --- FT[ ]
      C --- FU[ ]
      C --- FV[ ]
      C --- FW[ ]
      C --- FX[ ]
      C --- FY[ ]
      C --- FZ[ ]
      C --- GA[ ]
      C --- GB[ ]
      C --- GC[ ]
      C --- GD[ ]
      C --- GE[ ]
      C --- GF[ ]
      C --- GG[ ]
      C --- GH[ ]
      C --- GI[ ]
      C --- GJ[ ]
      C --- GK[ ]
      C --- GL[ ]
      C --- GM[ ]
      C --- GN[ ]
      C --- GO[ ]
      C --- GP[ ]
      C --- GQ[ ]
      C --- GR[ ]
      C --- GS[ ]
      C --- GT[ ]
      C --- GU[ ]
      C --- GV[ ]
      C --- GW[ ]
      C --- GX[ ]
      C --- GY[ ]
      C --- GZ[ ]
      C --- HA[ ]
      C --- HB[ ]
      C --- HC[ ]
      C --- HD[ ]
      C --- HE[ ]
      C --- HF[ ]
      C --- HG[ ]
      C --- HH[ ]
      C --- HI[ ]
      C --- HJ[ ]
      C --- HK[ ]
      C --- HL[ ]
      C --- HM[ ]
      C --- HN[ ]
      C --- HO[ ]
      C --- HP[ ]
      C --- HQ[ ]
      C --- HR[ ]
      C --- HS[ ]
      C --- HT[ ]
      C --- HU[ ]
      C --- HV[ ]
      C --- HW[ ]
      C --- HX[ ]
      C --- HY[ ]
      C --- HZ[ ]
      C --- IA[ ]
      C --- IB[ ]
      C --- IC[ ]
      C --- ID[ ]
      C --- IE[ ]
      C --- IF[ ]
      C --- IG[ ]
      C --- IH[ ]
      C --- II[ ]
      C --- IJ[ ]
      C --- IK[ ]
      C --- IL[ ]
      C --- IM[ ]
      C --- IN[ ]
      C --- IO[ ]
      C --- IP[ ]
      C --- IQ[ ]
      C --- IR[ ]
      C --- IS[ ]
      C --- IT[ ]
      C --- IU[ ]
      C --- IV[ ]
      C --- IW[ ]
      C --- IX[ ]
      C --- IY[ ]
      C --- IZ[ ]
      C --- JA[ ]
      C --- JB[ ]
      C --- JC[ ]
      C --- JD[ ]
      C --- JE[ ]
      C --- JF[ ]
      C --- JG[ ]
      C --- JH[ ]
      C --- JI[ ]
      C --- JJ[ ]
      C --- JK[ ]
      C --- JL[ ]
      C --- JM[ ]
      C --- JN[ ]
      C --- JO[ ]
      C --- JP[ ]
      C --- JQ[ ]
      C --- JR[ ]
      C --- JS[ ]
      C --- JT[ ]
      C --- JU[ ]
      C --- JV[ ]
      C --- JW[ ]
      C --- JX[ ]
      C --- JY[ ]
      C --- JZ[ ]
      C --- KA[ ]
      C --- KB[ ]
      C --- KC[ ]
      C --- KD[ ]
      C --- KE[ ]
      C --- KF[ ]
      C --- KG[ ]
      C --- KH[ ]
      C --- KI[ ]
      C --- KJ[ ]
      C --- KK[ ]
      C --- KL[ ]
      C --- KM[ ]
      C --- KN[ ]
      C --- KO[ ]
      C --- KP[ ]
      C --- KQ[ ]
      C --- KR[ ]
      C --- KS[ ]
      C --- KT[ ]
      C --- KU[ ]
      C --- KV[ ]
      C --- KW[ ]
      C --- KX[ ]
      C --- KY[ ]
      C --- KZ[ ]
      C --- LA[ ]
      C --- LB[ ]
      C --- LC[ ]
      C --- LD[ ]
      C --- LE[ ]
      C --- LF[ ]
      C --- LG[ ]
      C --- LH[ ]
      C --- LI[ ]
      C --- LJ[ ]
      C --- LK[ ]
      C --- LL[ ]
      C --- LM[ ]
      C --- LN[ ]
      C --- LO[ ]
      C --- LP[ ]
      C --- LQ[ ]
      C --- LR[ ]
      C --- LS[ ]
      C --- LT[ ]
      C --- LU[ ]
      C --- LV[ ]
      C --- LW[ ]
      C --- LX[ ]
      C --- LY[ ]
      C --- LZ[ ]
      C --- MA[ ]
      C --- MB[ ]
      C --- MC[ ]
      C --- MD[ ]
      C --- ME[ ]
      C --- MF[ ]
      C --- MG[ ]
      C --- MH[ ]
      C --- MI[ ]
      C --- MJ[ ]
      C --- MK[ ]
      C --- ML[ ]
      C --- MM[ ]
      C --- MN[ ]
      C --- MO[ ]
      C --- MP[ ]
      C --- MQ[ ]
      C --- MR[ ]
      C --- MS[ ]
      C --- MT[ ]
      C --- MU[ ]
      C --- MV[ ]
      C --- MW[ ]
      C --- MX[ ]
      C --- MY[ ]
      C --- MZ[ ]
      C --- NA[ ]
      C --- NB[ ]
      C --- NC[ ]
      C --- ND[ ]
      C --- NE[ ]
      C --- NF[ ]
      C --- NG[ ]
      C --- NH[ ]
      C --- NI[ ]
      C --- NJ[ ]
      C --- NK[ ]
      C --- NL[ ]
      C --- NM[ ]
      C --- NN[ ]
      C --- NO[ ]
      C --- NP[ ]
      C --- NQ[ ]
      C --- NR[ ]
      C --- NS[ ]
      C --- NT[ ]
      C --- NU[ ]
      C --- NV[ ]
      C --- NW[ ]
      C --- NX[ ]
      C --- NY[ ]
      C --- NZ[ ]
      C --- OA[ ]
      C --- OB[ ]
      C --- OC[ ]
      C --- OD[ ]
      C --- OE[ ]
      C --- OF[ ]
      C --- OG[ ]
      C --- OH[ ]
      C --- OI[ ]
      C --- OJ[ ]
      C --- OK[ ]
      C --- OL[ ]
      C --- OM[ ]
      C --- ON[ ]
      C --- OO[ ]
      C --- OP[ ]
      C --- OQ[ ]
      C --- OR[ ]
      C --- OS[ ]
      C --- OT[ ]
      C --- OU[ ]
      C --- OV[ ]
      C --- OW[ ]
      C --- OX[ ]
      C --- OY[ ]
      C --- OZ[ ]
      C --- PA[ ]
      C --- PB[ ]
      C --- PC[ ]
      C --- PD[ ]
      C --- PE[ ]
      C --- PF[ ]
      C --- PG[ ]
      C --- PH[ ]
      C --- PI[ ]
      C --- PJ[ ]
      C --- PK[ ]
      C --- PL[ ]
      C --- PM[ ]
      C --- PN[ ]
      C --- PO[ ]
      C --- PP[ ]
      C --- PQ[ ]
      C --- PR[ ]
      C --- PS[ ]
      C --- PT[ ]
      C --- PU[ ]
      C --- PV[ ]
      C --- PW[ ]
      C --- PX[ ]
      C --- PY[ ]
      C --- PZ[ ]
      C --- QA[ ]
      C --- QB[ ]
      C --- QC[ ]
      C --- QD[ ]
      C --- QE[ ]
      C --- QF[ ]
      C --- QG[ ]
      C --- QH[ ]
      C --- QI[ ]
      C --- QJ[ ]
      C --- QK[ ]
      C --- QL[ ]
      C --- QM[ ]
      C --- QN[ ]
      C --- QO[ ]
      C --- QP[ ]
      C --- QQ[ ]
      C --- QR[ ]
      C --- QS[ ]
      C --- QT[ ]
      C --- QU[ ]
      C --- QV[ ]
      C --- QW[ ]
      C --- QX[ ]
      C --- QY[ ]
      C --- QZ[ ]
      C --- RA[ ]
      C --- RB[ ]
      C --- RC[ ]
      C --- RD[ ]
      C --- RE[ ]
      C --- RF[ ]
      C --- RG[ ]
      C --- RH[ ]
      C --- RI[ ]
      C --- RJ[ ]
      C --- RK[ ]
      C --- RL[ ]
      C --- RM[ ]
      C --- RN[ ]
      C --- RO[ ]
      C --- RP[ ]
      C --- RQ[ ]
      C --- RR[ ]
      C --- RS[ ]
      C --- RT[ ]
      C --- RU[ ]
      C --- RV[ ]
      C --- RW[ ]
      C --- RX[ ]
      C --- RY[ ]
      C --- RZ[ ]
      C --- SA[ ]
      C --- SB[ ]
      C --- SC[ ]
      C --- SD[ ]
      C --- SE[ ]
      C --- SF[ ]
      C --- SG[ ]
      C --- SH[ ]
      C --- SI[ ]
      C --- SJ[ ]
      C --- SK[ ]
      C --- SL[ ]
      C --- SM[ ]
      C --- SN[ ]
      C --- SO[ ]
      C --- SP[ ]
      C --- SQ[ ]
      C --- SR[ ]
      C --- SS[ ]
      C --- ST[ ]
      C --- SU[ ]
      C --- SV[ ]
      C --- SW[ ]
      C --- SX[ ]
      C --- SY[ ]
      C --- SZ[ ]
      C --- TA[ ]
      C --- TB[ ]
      C --- TC[ ]
      C --- TD[ ]
      C --- TE[ ]
      C --- TF[ ]
      C --- TG[ ]
      C --- TH[ ]
      C --- TI[ ]
      C --- TJ[ ]
      C --- TK[ ]
      C --- TL[ ]
      C --- TM[ ]
      C --- TN[ ]
      C --- TO[ ]
      C --- TP[ ]
      C --- TQ[ ]
      C --- TR[ ]
      C --- TS[ ]
      C --- TT[ ]
      C --- TU[ ]
      C --- TV[ ]
      C --- TW[ ]
      C --- TX[ ]
      C --- TY[ ]
      C --- TZ[ ]
      C --- UA[ ]
      C --- UB[ ]
      C --- UC[ ]
      C --- UD[ ]
      C --- UE[ ]
      C --- UF[ ]
      C --- UG[ ]
      C --- UH[ ]
      C --- UI[ ]
      C --- UJ[ ]
      C --- UK[ ]
      C --- UL[ ]
      C --- UM[ ]
      C --- UN[ ]
      C --- UO[ ]
      C --- UP[ ]
      C --- UQ[ ]
      C --- UR[ ]
      C --- US[ ]
      C --- UT[ ]
      C --- UY[ ]
      C --- UZ[ ]
      C --- VA[ ]
      C --- VB[ ]
      C --- VC[ ]
      C --- VD[ ]
      C --- VE[ ]
      C --- VF[ ]
      C --- VG[ ]
      C --- VH[ ]
      C --- VI[ ]
      C --- VJ[ ]
      C --- VK[ ]
      C --- VL[ ]
      C --- VM[ ]
      C --- VN[ ]
      C --- VO[ ]
      C --- VP[ ]
      C --- VQ[ ]
      C --- VR[ ]
      C --- VS[ ]
      C --- VT[ ]
      C --- VU[ ]
      C --- VV[ ]
      C --- VW[ ]
      C --- VX[ ]
      C --- VY[ ]
      C --- VZ[ ]
      C --- WA[ ]
      C --- WB[ ]
      C --- WC[ ]
      C --- WD[ ]
      C --- WE[ ]
      C --- WF[ ]
      C --- WG[ ]
      C --- WH[ ]
      C --- WI[ ]
      C --- WJ[ ]
      C --- WK[ ]
      C --- WL[ ]
      C --- WM[ ]
      C --- WN[ ]
      C --- WO[ ]
      C --- WP[ ]
      C --- WQ[ ]
      C --- WR[ ]
      C --- WS[ ]
      C --- WT[ ]
      C --- WU[ ]
      C --- WV[ ]
      C --- WW[ ]
      C --- WX[ ]
      C --- WY[ ]
      C --- WZ[ ]
      C --- XA[ ]
      C --- XB[ ]
      C --- XC[ ]
      C --- XD[ ]
      C --- XE[ ]
      C --- XF[ ]
      C --- XG[ ]
      C --- XH[ ]
      C --- XI[ ]
      C --- XJ[ ]
      C --- XK[ ]
      C --- XL[ ]
      C --- XM[ ]
      C --- XN[ ]
      C --- XO[ ]
      C --- XP[ ]
      C --- XQ[ ]
      C --- XR[ ]
      C --- XS[ ]
      C --- XT[ ]
      C --- XU[ ]
      C --- XV[ ]
      C --- XW[ ]
      C --- XX[ ]
      C --- XY[ ]
      C --- XZ[ ]
      C --- YA[ ]
      C --- YB[ ]
      C --- YC[ ]
      C --- YD[ ]
      C --- YE[ ]
      C --- YF[ ]
      C --- YG[ ]
      C --- YH[ ]
      C --- YI[ ]
      C --- YJ[ ]
      C --- YK[ ]
      C --- YL[ ]
      C --- YM[ ]
      C --- YN[ ]
      C --- YO[ ]
      C --- YP[ ]
      C --- YQ[ ]
      C --- YR[ ]
      C --- YS[ ]
      C --- YT[ ]
      C --- YU[ ]
      C --- YV[ ]
      C --- YW[ ]
      C --- YX[ ]
      C --- YY[ ]
      C --- YZ[ ]
      C --- ZA[ ]
      C --- ZB[ ]
      C --- ZC[ ]
      C --- ZD[ ]
      C --- ZE[ ]
      C --- ZF[ ]
      C --- ZG[ ]
      C --- ZH[ ]
      C --- ZI[ ]
      C --- ZJ[ ]
      C --- ZK[ ]
      C --- ZL[ ]
      C --- ZM[ ]
      C --- ZN[ ]
      C --- ZO[ ]
      C --- ZP[ ]
      C --- ZQ[ ]
      C --- ZR[ ]
      C --- ZS[ ]
      C --- ZT[ ]
      C --- ZU[ ]
      C --- ZV[ ]
      C --- ZW[ ]
      C --- ZX[ ]
      C --- ZY[ ]
      C --- ZZ[ ]
  
```

4. מי שילמו מס לבני מנשה?

הקדמה

אחרי שלמדנו על נחלת שבט אפרים, הגיע תורו של שבט מנשה. גבולות ההתיישבות של מנשה היו: בצפון - החל מבית שאן ועד הר הכרמל, בדרום - החל מהעיר מכתת השוכנת ממזרח לשכם ועד נחל קנה (אחד מיובלי נחל הירקון של ימינו), במזרח - נהר הירדן, במערב - הים התיכון.

באמצע היחידה אנו לומדים על בקשת בנות צלפחד המוזכרת בחומש במדבר פרק כ"ו. אחרי מות אביהן, ביקשו בנות צלפחד ממשה רבנו לשמור את הנחלה במשפחתם. הקב"ה ציווה שהנחלה תישאר בקרב משפחתן, אך לצורך זאת נקבע שהן יתחתנו רק עם בני שבטן מבית אביהן, וכך הנחלה תישאר במשפחת אביהן.

עיסוק בתכנים המרכזיים

נקודות לדיון

1. היכן פוגשים בימינו אנשים הדבקים בארץ ישראל?
2. האם יש קשר בין הרצון של בנות צלפחד להמשיך את שם אביהן לדבקותן בנחלת אביהן?

אפשרויות ולמענה ולדיון

בקשת בנות צלפחד⁴⁵ מלמדת על אהבת הארץ הגדולה שיש להן.⁴⁶ בנות צלפחד הבינו שאם הן יתחתנו עם משפחות אחרות, הנחלה של אביהן תעבור למשפחה אחרת. ולכן הן מתחנות דווקא עם אנשים משבטן בכדי לשמר את נחלת אביהן וממשיכות לשמר את שמו.

המסרים העולים מן היחידה

חשיבות המשפחה: בנות צלפחד רוצות שלא 'למחוק' את נחלת אביהן, מה שעלול לקרות אם הן יינשאו למשפחות אחרות, שהרי הנחלה תעבור למשפחה של הגבר. הן רוצות להינשא דווקא לבני משפחת אביהן, כדי שהנחלה תישאר במשפחה.

הצעות להמחשה ולהרחבה

עיון במפה בנחלת שבט מנשה, תוך כדי הדגשת הגבולות של הנחלה, וכן מקום הנחלה של בנות צלפחד.

45 בנות צלפחד היו משבט מנשה, לכן כאן באה הזכרת בקשתן.

46 חוץ מאהבת ארץ ישראל העולה מפשט הפסוקים, חכמים מאריכים בהגדלת חכמתן, צניעותן וישרותן, ומוציאים בפסוקים רמזים לתכונות אופי אלה.

יחידה 36 - בקשת בני יוסף לנחלה ותשובת יהושע (י"ד-י"ח)

65 ספר יהושע | פרק י"ז

יערות מנשה

8. כתבו נכון או לא נכון:
 שמו של אביו של צלפחד היה גלעד. _____
 בנות צלפחד לא רצו לנחול בארץ אלא בחוץ לארץ. _____
 בני הכנעני ששבת מנשה לא הוריש, היו למס. _____
 לבני יוסף היו הרבה רכבי ברזל. _____
 שבת אפרים ומנשה היו שבטים גדולים במספר האנשים. _____
 יהושע הסכים עם טיעונם של שבטי בני יוסף. _____

"כי-תוריש את-הכנעני
 כי רכב ברזל לו כי חזק הוא"

64 ספר יהושע | פרק י"ז

יחידה 36 - בקשת בני יוסף לנחלה ותשובת יהושע (י"ד-י"ח)

6. בני שבט יוסף פנו ליהושע ולא עשו מעשה מיד. מה לדעתכם ציפו בני שבט יוסף מיהושע?

7. ציירו קומיקס המתאר את השיחה של בני יוסף עם יהושע. הוסיפו 'בעות' המתארות את דבריהם של בני יוסף ואת דבריו של יהושע.

בני יוסף פונים אל יהושע (מסוק י"ד)	ענת יהושע אליהם (מסוק ט"ז)
הישגם של בני יוסף (מסוק ט"ז)	ענתו השנייה של יהושע אליהם (מסוק י"ח)

הקדמה

תיאור גיאוגרפי של נחלת שבט מנשה - בתקופת התנחלות השבטים ההר המרכזי (הרי השומרון), שהיה בנחלת מנשה, היה מיוער ברובו. באזור מיוער ישנן חיות רבות, חלקן מסוכנות, וקשה להתגורר באזור זה.

כיצד, אם כך, יצליחו בני מנשה להתיישב באזור זה? מהו הפתרון שיציע יהושע? האם תמיד על המנהיג למצוא פתרון או שמא אפשר שהשבטים ינסו בעצמם למצוא פתרון?

עיסוק בתכנים המרכזיים

נקודות לדיון

1. מבקשת בני יוסף לומדים כיצד לבקש בקשות. האם לפני שפנו ליהושע הם מיצו את כל האפשרויות או שהטילו על יהושע למצוא להם פתרון?
2. כהמשך לנקודה הקודמת, לומדים כיצד להתייחס לבקשות, ובעיקר כיצד להוציא מהשואל את התשובה במקום לתת את התשובה על מגש של כסף.
3. מה אפשר ללמוד על הנהגתו של יהושע בעקבות הדו-שיח עם בני שבט יוסף?

אפשרויות למענה ולדיון

בני יוסף⁴⁷ רצו להחליף את מקום נחלתם במקום אחר. טענתם הייתה שהיערות שכיסו את ההרים צמצמו את השטח החקלאי, וכן שבקרבתם יושב הכנעני, ולו מרכבות ברזל.

כמובן, יהושע לא יכול להוסיף להם חלק בנחלה, כיוון שנחלתם ניתנה בגורל. הוא יכול לתת להם עצה. יהושע קורא להם להתחזק, הן בהתיישבות - בכך שיחשבו כיצד אפשר לקיים שטחים חקלאיים אף שמקום מושבם בהר (זאת על ידי כריתת היערות), והן מבחינה מלחמתית - לצאת להילחם בכנענים, שהרי בני יוסף הם "עם רב".

יהושע מכיר את אופיים החזק, שבזכותו הם יכולים להתיישב דווקא במקום קשה כמו ההר. לאור זאת מובנת גם עצתו של יהושע בעניין המלחמה, כיוון שאופיים איתן וביכולתם להתמודד עם הכנענים. כמו כן, יהושע אמר להם שרכב הברזל של הכנעני יעזור לו רק אם הלחימה תתקיים במישור. אם יילחמו בהר, אין יתרון לרכב ברזל, כיוון שבהר יכולת התנועה שלו מוגבלת מאוד.

גישתו של יהושע כלפי טענתם מלמדת את האחריות שכל שבט ושבט חייב לקחת על עצמו כלפי עם ישראל.

לסיום נאמר שבניגוד לציווי ה' להילחם בכל העמים היושבים בארץ, שבט מנשה אינו מוריש את הכנענים. דבר זה גרם ברבות השנים לתקלה גדולה - עם ישראל ימשך אחרי העבודה הזרה של הכנענים.

המסרים העולים מן היחידה

מסירת אחריות: יהושע מבין שהוא לא יוכל לפתור לשבט מנשה את כל הבעיות, לכן הוא מוסר להם את האחריות על הנחלה. יהושע נותן עצה, לא מחייב, ואת הפתרון המלא חייבים למצוא בני שבט מנשה.

הצעות להמחשה ולהרחבה

שאלת הפנמה: אהרון הוא אחד ממפקדי הצבא של שבט בני יוסף. בתחילה הוא חשש מהמלחמה נגד הכנעני, אך אחרי שיהושע חיזק אותם למלחמה הוא כבר לא חשש. כתבו מה לדעתכם גרם לאהרון להתגבר על חששותיו.

47 נחלקו הפרשנים האם רק שבט מנשה התלונן כלפי יהושע, או שמא גם שבט אפרים בא בתלונות כלפי יהושע. חוסר בהירות זה נוצר מהכתוב "וידברו בני יוסף את יהושע", כלומר שני השבטים של בני יוסף - אפרים ומנשה, או שמא רק מנשה, כפי שמתואר בתחילת הפרק כמתלונן היחיד. על פי הפשט נראה יותר להכריע כשיטת רש"י, שהמתלוננים הם רק בני שבט מנשה.